

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 10

DETSEMBER 1936

3. AASTAKAIK

1216 (1936) Aastavahetus ja trükitööliskond

Jälle on meie ees suured pühad — jõulud. On neid, kes sellest rõõmustavad, on ka neid, kes vaatavad murega, kuidas pühad mööda saata. Mõned kolleegid saavad ka pühadele langevate ärapäevade eest tasu, on aga neid, kes peavad pühi pidama oma tasku arvel.

Igal juhul on need päevad hinge tagasitõmbamiseks. Võidakse palju mõelda ja muide ennast lõbusalt tunda. Igaüks toimib enda iseloomu ja aineliste võimaluste kohaselt.

Õeldakse, et jõulud on suuremad ja tähtsamad pühad aastas. Kristlik maailm on sidunud jõulud Kristuse sündimisega, mis peaks lunastust tooma maailma. Ja sellepärast peab rõõmustama...

Rõõm oleks täielik, kui seda saaks eksimata ja mureta pidutseda. Paraku ei ole see aga nii.

Lunastust ei ole töölistkond saanud juba arvatava Kristuse sündimisest peale, ei ole ka varem omanud. Alati on keenud võitlus rõhutud ja rõhujate vahel. Tänapäeva lunastajaks on kujunenud raha, mille ümber keerlevad kõikide inimeste mõtted ja mille oamine võimaldab ka teisi mõtteid edasi arendada. Raha eest saab omandada kõike seda, mida tehnika ja teadus on inimestele võimaldanud, raha eest saab muretseda endale küllaldaselt toitaineid ja muretseda ulualuse, rahaga saab lubada endale ka kultuurilisi lõbusid.

Eelolevad pühad peaksid seega lunastust tooma. Kuid kas on meie, trükitöölise, palgad tõusnud seevõrra, et tunneksime end rahuldatud. Võime öelda, et vastupidi, elukalliduse tõusuga on meie palgaväärtus veelgi alla läinud. Meil ei ole mingit rahu — meie elu vajab veel palju ja palju korraldamist ükskõik mis alal.

Tegelikult mõtleme eelolevatel jõuludel, kuis elada paremini järgmistel jõuludel. Tege-

likult sammume veel teed, mis on algteedeks iga töölisorganisatsiooni juures — koonduda ja koondatud jõul nõuda endale paremaid töö- ja palgatingimisi. Meie ei ole veel ühiselt ülemaa esinenud ühtlase kavaga — sellele on takistused loodud meist mitteolenevatel põhjustel. Meie peame need takistused veel endi eest kõrvaldama.

Musttuhat küsimust ootavad veel lahendust ja mingit lunastust ei ole meie veel suutnud neile küsimustele. Nad alles ootavad seda.

Ja siiski, traditsiooni kohaselt, soovime üksteisele häid jõulupühi. Soovime, olles täielikus teadvuses, et nende pühade järele tuleb harilik äripäev oma muredega ja ülesannetega. Aga see on kord nii — milleks vaja tumestada ka neid väheseid vabu päevi. Eks selleks ole terve aasta ees veel võidelda ja tegutseda.

Väsinud on meie organisatsiooni funktsionäärid, väsinud on ka meie organisatsiooni liikmeid. Kõikidele on vaja hinge tagasitõmbamist. Seepärast soovime, et see väsimus nende pühade jooksul kaotatakse ja asutakse tuleval aastal veelgi suurema energiaga oma ülesannete täitmisele.

Selleks — häid jõulupühi ja õnnelikumat uut aastat.

NUMBRI SISUS:

Aastavahetus ja trükitööliskond / Mugav korter vähese palga juures... / Uusi samme tööloisõiguste kaitse alal / Haigekassad ja tööandjad / Tööülide lahendamise seaduse projekti puhul / Millised uuendused on haiguskindlustuse seadusel / Meie organisatsioonidest / Äremärkused / Tehnilised uudised / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast.

Mugav korter vähese palga juures...

Hiljuti üllatas Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus avalikkust uue kavaga, mille alusel taheti asuda tööliskorterite ehitamisele. Seda ehitamist mõeldi läbi viia tööliste üürirahaga 20—40 aasta jooksul, mille aja möödumisel oleks korter läinud tööliste omanduseks. Üür korteri eest oli ette nähtud miinimum 29 krooni 30 senti kuus, kusjuures selle tasumine sünnib iga kuu 40 aasta jooksul. Selle eest lubati lasterikkamale perekonnale korteri kõigi kultuuraja mõnustega ja vastava ruumi mahutavusega. Lõpusiht: tööline saab korteriomanikuks.

Et selliseid kavu ka mujal tehakse, on üldiselt teada. Aga siiski on seal vahet tehtud, kui arvestati, et tööliste keskmiseks kuuteenistuseks loetakse Eestis 60 krooni. Neid kavu ei juletud kusagil ette võtta, kui teoreetiliselt määratud korteri kuuüür võtab juba umbes 49 protsenti tööliste sissetulekust ära. Keskliidu kava aga on ehitatud antud suhe alusel ja selleks ilmus viimases novembrikuu „Töölise Hääles“ isegi põhjendav artikkel apteegi proviisori A. Kaera sulest.

Püüame seepärast vaadelda, mis sündis välismaal, kui väikepalgalistele töölistele anti kätte mugavad ja igatepidi tervishoidlised korterid, muidugi vastava üüriga kuus, nagu seda eeldas ka Keskliidu kava.

1927. a. Inglismaal Stockton-on-Tees linnakeses leiti, et korterilolud töölislinnajaos (inglisekeele nimetati neid viletsaid korteri rajooni slumideks) on allpool igasugust arvustust. Siiski elas seal 441 perekonda. Kokku elas seal 2.008 inimest — mehi, naisi ja lapsi. Need perekonnad jagati kahte gruppi ja esimesele grupile — arvult 152 perekonda 710 liikmega — anti kätte selleks eriti linna poolt igatepidi tervishoiu nõuetele ja hästi ehitatud majad. Kortertes olid vannitoad, puhtad köögid, hea söögihoidmise koht, pesemisruum jne. Teine grupp jäi sellest hüvest ilma ja 289 perekonda kokku 1.298 isikuga jäid edasi elama slumi.

Mõlemi grupi kohta peeti statistikat. Jälgiti nende elutarvete rahuldamist, samuti ka tervishoidlist külge. Kui aga hakati võrdlema sellekohast statistikat, siis selgus, et valitud perekonnad näitasid halvemaid tulemusi, kui slumis elavad perekonnad. Olgu siin toodud vastavad andmed. Ennekuu perekonnad viidi uutesse majadesse, siis tehti mõlemi ülalnimetatud gruppide kohta sure-

mise statistika kindlaks. See grupp, mis paigutati uutesse majadesse, näitas suremise indeksi 18,75 iga 1.000 kohta, kuna teisel grupil oli indeks 22,16. Seega valitud grupp oli paremaid ja eluvõimsamaid perekondade liiki. Samal ajal oli aga Stocktoni linnakese keskmine suremise indeks 13,28. See tõendab, et slumis elavatel on suremise protsent kõrgem, kui linna korralikes majades elavatel, missugune asjaolu andiski tugevat tööliste paremaid korteritingimusi pakkuda. Kui möödus viis aastat esimese grupi kolimisest linnamajadesse, siis selgus üllatav tulemus. Esimese grupi surevus tõusis 18,75 pealt 26,71 kuna slumis elavatel perekondadel surevus näitas langust, kahanedes 22,16-lt 20,45-le. Siin oli midagi viltu tehtud ja seepärast hakati asja ka uurima. Töölistel on hea korter käes, õhuvahetus eeskujulik, vannituba, mugav köök jne. aga surevad välja!

Selgust saadi lihtsalt. Uutes majades elavatel perekondadel tõusid kulud korterile ja teistele majapidamise väljaminekutele. Seda olid nad sunnitud tasandama elutarvete vähendamise arvel ja eestkätt just toidu najal. Tulemuseks oli alatoitlus. Kuna need perekonnad olid sunnitud kaks korda niipalju maksuma, kui palju maksid üüri slumis elavad, siis tegi see loomulikult kulude vahe. Olgu veel juurelisatud, et 90 protsenti töölistest kannatasid vahelduva tööpuuduse all.

Toit on ainuke ala, kus saab eksperimente teha. Ja mida rohkem seda piiratakse, siis seda enam tõuseb alatoitvus.

Ja nii näeme, et tolle õilsa kavatsusega väljatulles, et pakkuda töölistele paremaid elamisvõimalusi, satuti sootuks valele teele. Kui tööliste palk oleks ka tõusnud ja tasakaalu pidanud suurenenud korterikuluga, siis oleks muidugi tagajärg teine. Aga seda ei sündinud vaid inimsuse tähe all tehti tema ülalpidamise kulud veelgi piiratumaks; siis on selge, et siin ei olnud enam lootatav tagajärge.

Ka Keskliidu kava baseerub sellisele väärtõulemisele. Keskliit peaks siiski püüdma palkade kõrgendamise poole ja alles siis seadma ka korteri probleemi üles, või tegema selleks kõik, et praegused korteriüürid alaneksid ja töölised saaksid paremaid kortereid. Kuna viimast aga võimatu teha on, siis tuleb edasi minna esimest teed ja see lahendab ka kõik muud küsimused.

Uusi samme töölisõiguste kaitse alal

Tihe kontakt on loodud avalik-õigusliku organi — tööliskoja — ja ametiühingute vahel. Tööliskoja koosseis kui ka juhtivad organid on moodustatud ainuüksi ametiühinglastest. See tagab mõlemipoolse arusaamise üleskerkivatest küsimustest ja kui seni ainuüksi ametiühingud esitasid nõudmisi ja parandusi enda liikmete olukorra parandamiseks, siis seltsib sellele uus jõud tööliskoja näol.

Ametiühingute tööd on seega kergendatud. Seni lasus ametiühingutel kohustus palga- ja töötingimiste kõrval ka esineda ja võidelda tööliskonna sotsiaalelu parandamise eest. Tööliskoda palga- ja töötingimiste parandamise nõudmistega otsekohe tegemist ei tee, see jääb ikkagi töölisorganisatsioonide hoolde, küll aga seab ta üles ja võtab ka seisukohti üldises ulatuses antavate seaduste, määruste, korralduste jne. kohta. Tööliskoja häält kuulatakse sel puhul rohkem, kui ametiühingute oma.

Ei tarvitse muidugi illusioone teha, nagu oleks tööliskojal kõrvõimsus sotsiaalelu uuenemiseks. Kaugeltki mitte! Meie teame, et tööliskoja seadus näeb ette piirid, kustsaadik ta saab oma nõudmisi esitada ja täiesti sotsiaalministri hooldeks jääb seisukohatada arvestamine.

Tähtis on siin see, et seni üksiku ametiühingute hääle kõrval kõlab ka tööliskoja hääl, ja see loob nõudmisele suurema tugevuse ja aluse. Kui neid nõudeid, mis tööliskoja poolt ülesseatakse, ei respektieritaks, on nad siiski tunnustatud kui tööliskonna nõuded.

Mis saab edasi? Esialgu on tööliskojale vabadus antud enda tööd ise korraldada. Ka vastavad krediidid on lubatud. Kõigepealt läheb mõni aeg tööliskoja organisatsiooni loomiseks. Rõõmustaval kombel on tööliskoja juhatus näidanud siin aktiivsust ja organisatsioon — kui seesugune — on valmis. On palgatud vastavad tööjõud, üüritud ruumid ja kokku kutsutud tööliskoja teine töökoosolek.

Juba sel koosolekul tulid arutusele tööliskonda puutuvad seadused, nagu töötülide lahendamise seadus ja haiguskindlustuse seadus.

Tööliskonna seisukohad ilmnesis nende seaduste puhul juba enne tööliskoja kokku kutsumist. Seda sama seisukohta kaitses ka tööliskoda, kuna mõlemad seadused puudutavad teravalt töölise elu.

Kuid veelgi seisavad konkreetsete ülesannetena, mida kõige lähemas tulevikus lahendada tuleks, rida seadusi.

Tuleb korraldada uurimus eesti töölise palgaolude kohta, samuti töölise büdžeti kohta.

Tööstuse huvides tuleb läbi viia põhimõtte ja alus kollektiivlepingute sõlmimiseks kutsete kaupa üleriiklikus ulatuses ja tasandada selleks tee.

Võtta korraldamisele töölise ametiühingute koostöö küsimus, tagades organisatsioonilise ühtluse ja arusaamise ühistest eesmärkidest. Siin tuleb kõne alla ka ametiühingute keskuse tugevdamine ja temale usaldusliku vahekorra loomine.

Kohtadel, nagu Narvas ja mujal, kus on koondunud mitmesuguste kutsete töölisi, nende sidumiseks ühiste sihtide juurde, tuleb luua allkeskused või osakonnad, nagu see tööliskoja seaduses ette nähtud.

Olemasolevad, ja veel ees seisvad ülesanded on küllalt tähtsad ja siin on vajalik kindel püüe nende elluviimiseks. Need küsimused on küll kaua päevakorras seisnud, kuid nüüd on aeg ka nende eest võidelda.

Trükitöösturite internatsionaali

büroo pidas oma koosolekut 8. ja 9. septembril Berliinis. Kuna meid huvitab ka see, kuidas trükitöösturid üleilma omi ridu korraldavad, siis püüame anda lühikese kokkuvõtte peetud koosolekust.

Aruandest selgus, et trükitöösturite organisatsioonid erimail on tihedasti koondunud rahvusvahelise keskuse ümber.

40-tunnilise töönädala sisseseadmise kohta trükitööstuses ollakse kahtleval seisukohal (nagu see teisiti ei saagi tööandjate juures olla! Meie märkus.), kuna kardetakse, et siis tekib puudus õppinud töölisest.

Juhiti tähelepanu hädaohule, mis toovad enesega kaasa paljundusaparaadid. Jõuti seisukohale, et paljundusaparaatide vastu võidelda ei tule, küll aga selle käsitlejad peaksid olema õppinud jõud. Samuti tuleb nõuda, et paljundusaparaatidel töötajad alluksid kõigi trükkidade kohta käivate sotsiaalseadustele.

Veel tekitas muret tööjõudude vahetus üksikute maade vahel. Kergem teostada on seda tööandjate poegade, keda edasiõppimise otstarbel saaks saata mujale maale ja asemele võetakse teise maa tööandja poeg või tütar.

Haigekassad ja tööandjad

Teatavasti uues kindlustuskassade (haigekassade) projektis on tõstetud esile uus põhimõte: kassa valitsemise juure on kutsutud ka tööandjate esindajad. Juhatuses on nende vahekord töölistega 1:4 vastu ja revisjonikomisjonis 3:1 vastu.

Töölisorganisatsioonid on alati vaielnud sellele põhimõttele vastu, asudes seisukohal, et tööandjatel ei ole õigus kassa valitsemisest osa võtta. Avalik-õigusliku organina on ainult riigil olnud õigus kassa tegevuse üle kontrolli pidada ja selle vastu ei saanud keegi vaielda. Kuna aga nüüd on uuesti asutud kassa valitsemist korraldama ka tööandjate kaudu, siis peame selgitama põhimõtet, miks tööliised on selle vastu.

Töösturid ütlevad:

— Tööline maksab oma palgast kõigest 2%, meie aga 4%, meil peaks õigus olema juuremaksetava protsendi üle kontrolli teostada.

Selle väitega tahetakse õigustada enda esindaja saatmist kassa juhtivasse organi ja loogiliseks pidada, et vahekord peaks olema 1:2 vastu tööandjate kasuks.

Kas maksavad siis töösturid selle protsendi?

Selleks vaatleme käitise struktuuri. Tööandja on paigutanud ettevõttesse teatud kapitali, mille ta laseb niikaua tegutseda, kui see kapital toob loomuliku protsendi või üle selle. Kui seda ei saa, siis võib tööstur ettevõtet likvideerida ja paigutada kapitali muusse ettevõttesse. Milline on siis kapitali ülejäägi põhimõte. Võtame näiteks kapitali mahutavuse lihtsates arvudes, kusjuures ettevõtja on rakendanud tegevusse 100.000 kroonilise kapitali, arvestades 5% teenistust aastast:

Tulud:

1. Kaupade müügist saadud . Kr. 10.000.—

Kr. 10.000.—

Kulud:

1. Palgad Kr. 60.000.—

2. Ruumid, küte, energia „ 21.000.—

3. Amortisatsioon „ 10.000.—

4. Maksud „ 4.000.—

5. Puhaskasu „ 5.000.—

Kr. 10.000.—

Tähendab ettevõtja, paigutades ettevõttesse kapitali 100.000 krooni, sai selle pealt teenida aastas 5.000 krooni või 5%. Ta on sellega rahul. Kapitali eest ostis ta masinaid ja muretses ettevõttele jooksvaid summe.

Masinate kulust sai ta tagasi amortisatsiooni arvel 10% — 10.000 krooni. Peale selle on ta tasunud kõik maksud ja kohustused.

Palga peale väljaminekud reguleeris ta nii, kuidas oli ülejääki ja kuna tal puuduvad igasugused nõuded kindla palga normile, siis tööjõu rohkuse tõttu kalkuleeritud palkadega sai ta tööliisi küllalt. Kas oleks ettevõtja maksude tühistamise korral pannud see summa 4.000 krooni palkadele juure? Miski teda selleks ei sunni, vaid ta oleks siis selle summa kirjutanud enda puhtakassusse. Käesoleval korral on see siiski kulu: siia kuulub ka kasale maksetud protsent.

Õigluse mõttes peaks aga ettevõtja selle summa arvestama kui kulu tööliisele. Ei oleks töölist, ei oleks ka seda kulu, ei oleks ettevõtet üldse. Nii näeme, et see maks on osa tööliise kulust ja maksetakse üldtuludest tööliise palga vähenemise arvel, kuna ettevõtja mingil tingimusel ei maksa neid kohustusi oma puhtakasu — 5.000 krooni — arvel.

Kui aga see raha tuleb ikkagi tööliise haldatud palgatingimiste arvel, siis on töölistel täielik õigus selle rahale ja ütelda, et sisuliselt seda raha ei maksa ettevõtja vaid tööline.

Selle raha valitsemine on õigustatud ainult tööliisele, nagu tal on õigus valitseda enda väljaminekuid palga arvel. See oleks loogiline ja tööandjate seletused enda õiguse üle kassa summade suhtes on tühi jutt.

Seepärast kaitsevad tööliised haigekassade omavalitsuse põhimõtet ainult tööliisesindajate kaudu. On veel ka teisi põhjuseid, kuid piirdume ainult ülallooduga.

Ka maatöolistel koda

9. novembril s. a. peeti maatöolistel ja väikemaapidajate koja avamist. Koja avamine sündis põllutöoministri N. Taltsi kõnega, kes selgitas koja ülesandeid ja tähtsust. Maatöolistel koda on õieti viimastest kodadest. Kuigi koja valimised sündisid organiseerimata olekus, õnnelikul kombel moodustus koja koosseis asjatundlikkudest ja lugupeetavatest maatöolistest. Üldse valiti 35 koja liiget, peale nende veel 5 põllutöoministri poolt määratud asjatundjat. Seega koja koosseis koosneb 40 liikmest.

Koja juhatusel valiti järgmised juhatusel liikmed ametisse: esimeheks H. Maandi, juhatusliikmeteks Post, Paalman, Tapupere ja Väljataga.

Töötülide lahendamise seaduse projekti puhul

Uus töötülide lahendamise seadus on projektina valmis. Seaduses on puudutatud järgmiseid põhimõtteid: Seadust on kohustatud kasutama nii tööandjad kui ka töölised, kui käitist ähvardab streik. Sama maksab ka nende käitiste kohta, kus streikimine on keelatud.

Töölise esindajaks loetakse töölisnõukogu liikmed ja töölisvanem ilma eriliselt volitamata. Töötüli alustamiseks peab olema üldkogu otsus. Kus aga puuduvad eelnimetatud esindused, võivad töölised valida endi hulgast esindajad. Käitised, kus alla 25 töölise, valivad endi esindajateks neid, keda nad usaldavad ja vabadus on ka ametiühingul esindada. Selleks peavad töölised andma allkirja vähemalt 50 protsendi suuruses töötajate arvust. Allkirjad tulevad kinnitada nii tööinspektori, või ka omavalitsuse poolt, samuti on selleks õigustatud tööandja-, selle asetäitja või notar. Senisest korrast on paremus see, et allkirja tõestajate arvu on laiendatud tööinspektorile. Muus osas maksab vana kord.

Paremust on tehtud seega, et kui tüli ulatub üle mitme käitise, siis volinikuks võib olla ametiühingu juhatus, kuid ka selle volituse tõestamine sünnib eelmises lõikes tähendatud korras.

Kutseühing võib esindada ka käitist, kui

seada soovivad 50 protsenti töölisi. Seni tal seda õigust ei olnud.

Kui töötüli ulatub üle mitme tööinspektori piirkonna, siis hakab lepitust sobitama vanem tööinspektor, andes tulemused teada sotsiaalministrile. Sotsiaalminister on kohustatud kutsuma kokku Töötülide lahendamise komisjoni juhtudel, kui töötüli tekis käitises, kus streikimine keelatud. Kus see mitte keelatud, seal otsustab ta enda äranägemise järele.

Muus osas püsib uus töötülide lahendamise seaduse projekt endistes normides.

*

Nagu näeme, on töötülide lahendamise seadust täiendatud ametiühingutele vastutuleku mõttes. Aga seda siiski reservatsiooniga, et töölised peavad andma 50 protsendi suuruses allkirju. See teeb suurt tehnilist tööd ja vahest võib kogu algatus nurjuda nende allkirjade kättesaamatuse pärast. Oleks piisanud juba üksi sellest, kui käitised volitaksid oma koosolekutel kvoorumi lehe alusel ametiühingut, nende allkirju ja isikuid võiks siis tööinspektor ise kontrollida.

Sundotsus jääb aga ikkagi maksma ja nähtavasti sellest ei taheta loobuda. Seega teostatakse õieti streigi keeld.

Millised uuendused on haigusekindlustuse seadusel

Sotsiaalministeeriumi poolt välja töötatud ja organisatsioonidele seisukoha võtmiseks saadetud haigusekindlustuse seaduse eelnõu sisaldab järgmisi põhimõtteid muudatusi:

Kogu Eesti jaotatakse ringkondadesse, kusjuures igasse ringkonda tuleb kindlustuskassa (senine nimetus — haigekassa — kaotatakse). Kõik kindlustuskassad kuuluvad sunduslikult kindlustuskassade liitu, mille alused töötavad välja kindlustusnõukogu ja paneb ette sotsiaalministrile kinnitamiseks.

Iga ringkonna kindlustuskassa valitsevateks organiteks on volinikkude koosolek (mitte üle 80 liikme), juhatus, revisjoni komisjon ja asjadevalitseja.

Volinikkudeks pääsevad ainult kindlustatud, s. t. käitistes töötajad. Senine kord oli sama.

Juhatusse valitakse volinikkude poolt 6 juhatusliiget, kuna 2 juhatusliiget valib

Kaubandus-tööstuskoda. Seni koosnes juhatus ainultki töölise esindajatest.

Revisjoni komisjoni valitakse 1 töölise esindaja ja 3 tööandjate esindajat. Seni olid ainult töölise esindajad.

Asjadevalitseja valib juhatus, kuid teda võib ametisse kinnitada ainult sotsiaalminister. Kui juhatus ei anna sobivat kandidaati, siis määrab asjadevalitseja ametisse sotsiaalminister.

Senise süsteemi juures sellist korda ei olnud, vaid peakoosoleku, samuti ka juhatuse tähtsamad otsused läksid kinnitamisele kinnitusetile.

Haigusekindlustus laiendatakse senisest suuremale alusele, kusjuures välja jäävad selle alt tööandjad, meremehed ja põllutöölised. Samuti ka riigi- ja omavalitsusasutustes töötajad.

*

Nii üldiselt uuendustest haigusekindlustuse seaduse eelnõust. Kui lähemalt vaadata esitatud eelnõu, siis näeme, et vastu võetud on põhimõte, millega kindlustussummade üle järeelvalve ja otsustamine ei ole üksi tööliste ja riikliste asutuste asi, vaid selleks on antud õigus ka tööandjale. Varematal aegadel leidis see põhimõte ägedat vastuseisu, kuna töölisel maksavad ise neid summe ja need summad saadakse ainult tööliste palkade vastava vähendamise kaudu. Teiseks suuremaks uuenduseks on asjadevalitseja ja asjadevalitseja tehakse sõltuvaks riiklikust võimust. Isegi sel juhul, kui asjadevalitseja läheb kogu kindlustuskassa juhtiva organiga vastolusesse, ei saa teda vabastada keegi muu, kui sotsiaalminister. Ka tema palga otsustab sotsiaalminister, et takistada juhatust asjadevalitsejale raskusi tekitamast. Sellele kohale nõutakse inimest, kes oleks sellise võimuga, et ta võib seisma panna või täitmata jätta juhatuse, volikogu jne. otsused, kui ta arvab, et need ei ole seaduspärased ja vastolus ülesseatud põhimõtetega. Nii osutub haigusekindlustuskassa asjadevalitseja tähtsamaks figuuriks, kellest oleneb kõik.

Sõjajumal naerab...

Hispaania on tallermaaks, kus veereb sõjavanker. Tapetakse inimesi, põletatakse ja hävitatakse linnu, viha ja hoolimatus lokkab.

Miiks?

Sõjajumala jüngrid — Hispaania generaliteet ja ohvitserkond — tundsid igavust alamrahva murede võitluses ja käsutasid: tuld.

*

Saksamaa ütles üles klausli rahvusvaheliste jõgede kohta. Prantsusmaa, Tshehhoslovakkia ja teised riigid on häiritud. Vaba pääs merele on suletud. Balti meri on Kiili kaanali sulgemise korral muudetud järveks. Majanduslik press peab teostuma, et sundida teisi riike Saksamaa pilli järele tantsima.

*

Nõukogude Venemaa ja Saksamaa meelitavad üksteist raskete sõnadega. Saksamaa püüab ühendada riikide blokki Vene isoleerimiseks muust maailmast. Venemaa, omalt poolt, vastas Saksa kodanikkude salakuulamise protsessiga. Protestid Berliinist Moskva sagenevad.

*

Lepingud kärisevad. Ka Prantsuse-Vene sõpruspakt on tule all. Pariis—London—Berliin—Rooma—Moskva—Pariis — see on ahel,

mille üksikud osad määravad teatud Euroopa kontingendi saatuse ja millest igauks ei usalda üksteist. Rahukett, mille lülid on roostes — pinge aga suur. Juba on sõlminud üks lülidest — Berliin — otseühenduse Tokioga.

*

Abessiiniast ei räägita. Võitja päralt on telegraafi ja telefoni liinid. Seal aetakse koduselt läbi, kus korraga mässavad 50.000 abessiinlast ja rahu on maal. Pole kellelgi aega Abessiiniale mõelda. Nüüd on tegemist Süürias, Iirakis jm. Frondid lähevad palavaks.

*

Relvastumine soojendab sõjajumala südant. Inglismaa seab sisse tugeva õhulaevastiku, Venemaa hiilgab suurima armeega maailmas, Saksamaal on või ja liha muudetud kahuriteks ja lennukiteks, Prantsusmaa suurendas oma kaitseministeeriumi eelarvet, Itaalias on väikesed poisid ja tüdrukud mündris.

*

Õhus ripub ähvardus: Taanima okupeeritakse 48 tunni jooksul...

*

Jaapanil on maad vähe. Selle eest asub ta külje all nõrk ja suur Hiina. Diplomaadid juba oskavad! Ajame Mandshukuo rahva nii kaugele, et hakab endale nõudma iseseisvat riiki muidugi meie kõrge kaitse all. Seejärele hakab iseseisev riik teotsema neid kavu, mida meie vajame suure Hiina tükeldamiseks ja meie ülelilgse rahva ja kapitali paigutamiseks uutele võidetud maa-aladele. Neil päevil lugesime lehtedes: Sise-Mongooogia ja Mandshukuo väed tungisid Sunyani provintsi. Diplomaadid alustavad, relvad lõpetavad...

Uus „Tööliste Hääl“

16. novembril ilmus „Tööliste Hääl“ kaksiknumber. Selle väljaandjaks on nüüdsest peale ajutine Keskliidu juhatuse, kes oma juhtkirjas „Sihid selgeks“ ütleb:

— Ametiühingute juhtimisele peavad pääsma tegelikud töölisel, kes oma kutseküsimusi ja muresid tunnevad ning neid mõistavad lahendada kutseliikumise, mitte aga parteipoliitilise liikumise seisukohalt.

Ajakirja formaat on jäänud endiseks, samuti ka sisu jaotus. 15 lehekülge on pühendatud ametiühingute tegelaste konverentsil peetud kõnedele, üldse olles 24-leheküljelisena. Muudatus on tehtud ajakirja peas, kust on kadunud lause: kõigi maade töölisel, ühinege!

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Hõimu-õhtu Tallinnas

Trükiteöliste vanaks traditsiooniks oli alati tihedat sidet pidada muude maade kolleegidega. Seepärast nende elu-olu lähemale toomiseks — eeskätt meie hõimlaste ungarlaste ja soomlaste — ja pildi saamiseks korraldas ühingu kultuurtoimkond hõimu-õhtu „Jahimeeste klubis“ 13. detsembril.

Eeskavalises osas olid kõned pedagoog M. Tedrelt ja tööliskoja sekretäri I. Rebaselt. Esimene käsitas Soome-Ugri rahvaste ajaloolist ja geograafilist olukorda, kuna teine peatas lähemalt soomlaste ja ungarlaste tööliikumise, eriti aga trükiteöliste osatähtsuse juures nimetatud maades. Mõlemad ettekanded leidsid üksmeelselt heakskiitu suurearvuliselt kuulajaskonnalt, keda oli saabunud rekordarv — ligi 400.

Hõimu-õhtu avamine sündis ühingu esimehe A. Rebase tervitusega, kavas olid ka ettekanded ühingu orkestrilt ja laulukoorilt M. Laurimaa juhatusel. Samuti esines lauluettekandega prl. Frank. Kõik muusikalised palad leidsid vaimustavat heakskiitu. Lõpusõna pidas lühidalt A. Offenbach.

Peale eeskavalist osa oli korraldatud jalakeerutus ja õhtu lõppes alles varajastel hommikutundidel.

Kultuurtoimkonnale tänu õnnestunud ürituse eest!

Tallinna ühing kasvab

Uue juhatuse ametisoleku ajal on ühingu liikmete arv kasvanud üle saja. Peetud aasta koosolekul oli liikmeid 411. Uus juhatus võttis vastu üle saja soovivaalduse. Kui maha arvata liikmemaksu maksmata ja muidu kadunud liikmed, siis jääb siiski järele 500 liikme ümber. Nii on Tallinna ühing jõudmas samale tasemele, kus ta oli 1928. aasta streigi aegu, kus liikmete arv ulatus kuuesajani.

„Ühiselus“

tõsteti siis sedapuhku palku. Oli küll vähe juureantud aga siiski on seegi asi, kui mitte midagi. Trükikoda lubab juba pikemat aega

anda meestele mantlid, kahjuks ei ole aga mantlite küsimus veel edasi nihkunud. Kuid ka lubadused on head poisid ja seepärast ka töölised lubasid mõelda selle lubaduse üle. Päril „mantlit“ seni saadud ei ole, trükikojas on esialgu tööd küllaldaselt ja mehed ei vallandatud. Seda tuleb seletada jõulude ajaga. Aga mis edasi saab, selle üle keegi midagi ei tea.

Sümfoonia orkester

käib pidevalt koos ühingu ruumes igal neljapäeval. Siis on ühingu saal täis mitmesuguste pillide kõla. Küll vahest segab see, et suur kontrabass ei ole toodud Tallinna Töölistemuusika Ühingust, kus see rendil on, harjutuseks kohale, aga meeste agaruse tõttu on see enam-vähem väikse hilinemisega sündinud. Ja kui kontrabass kohal, siis võib öelda: orkester on mänguhoos, viiulid nutavad, tsello teeb mahedat häält ja kontrabass saeb.

Lühikesel jalal on elu — seda tõendab nii mõnigi trepist mineja, kui kuuleb läbi lahtiste akende Tšchaikovski sümfooniast.

Mardiball ja järelkaja

Tallinna Trükiteöliste ühingu kultuurtoimkond korraldas 14. novembril „Einela“ ruumes mardiohtu, millest võttis hulk liikmeid osa. Kuigi hind oli võrdlemisi „mõistlik“, nagu meestele 2,5 krooni ja naistele 1,5 krooni, siiski oli seevõrra palju hanetahtjaid ja sööjaid, et „Einela“ võrdlemisi suured ruumid olid inimestest täiskiilutud.

Rahustuseks olgu siiski öeldud, et igamees sai oma hane ja anispitsi kätte. Sellest jäid ilma ainult tagasihoidlikumad ja mis puutub suurtesse võtjatesse, siis ega nende janu ei suuda ka keegi rahuldada. Tänapäeval on ju tagasihoidlikke vähe.

Hanesõmine möödus vastavalt karskusliikumise poolt ülesseatud retsepti järele, et laual oli mõdu kah ja keegi viina jooma ei sundinud. Nii et väliselt kui ka sisemiselt ei tarvitsenud kellegil häireid ega oigeid olla.

Õhtu kestis siiski hiljahommikuni: seal oli tantsu, laulu ja muidki trükiteöliste naljasid.

Asjatundjatelt järelepärides, kas korraldatakse ka kadripäeva, siis selgus, et seda küll ei tehta vaid jõuludeks on oodata uut rahva „liikumist“.

Tallinna maleringi koos

27. novembril peeti ühingu maleringi liikmete koosolekut. Juhatas V. Leemet, protokollis A. Leekar.

Juhatuse aruande kandis ette V. Lemet, kes märkis maleringi elustumist. Tegevuskavana on nähtud ette meisrivõistluste korraldamine 1936. a. meistri nimele males ja kabes. Samuti ka karikavõistlus males.

Uude juhatuset valiti V. Lemet, Aunapuu ja Laane.

Juhatus määraski kindlaks meistrivõistluste aja. Turniir algas 7. detsembril s. a., kusjuures turniir peab lõpetatama jaanuari keskel. Maleturniiri osavõtu maks à 50 senti, kabes — 25 senti.

Maleturniirist võtab osa 6 mängijat.

Ühingu meeskond võitis

Tallinna Trükitöölise ühingu bridžiring on avaldanud viimasel ajal tugevat aktiivsust. Pühapäeval, 29. novembril s. a., peeti bridžiringi ja Noortemeeste Kristliku ühingu vahel bridživõistlust, kusjuures kumbki ühing esines kahe meeskonnaga. Üldse mängiti 48 kätt, nii et poolte iga paaril tuli mängida 12 kätt. Ühingu bridžiring osutus tugevamaks ja võitis oma vastaseid 4.520 punktiga. Esines üldse 3 šlemmi, neist 1 NS liinis ja 2 OW liinis.

Bridžiring on korraldanud võistlusi ka teiste ühingutega, esinedes alati tugevate vastastena.

Tartust

Ühingu peakoosolekut

Tartu Trükitöölise ühingu pidas 2. oktoobril s. a. pooleaasta üldkoosolekut, millest võttis 48 liiget osa.

Koosolekut juhatas V. Ploom, protokollis E. Roorand.

Kassa aruande kandis ette G. Lind, selgitades üksikuid kululiikisid. Aruandja märkis, et viimasel ajal on tegemist korratu liikmeks maksu maksimisega. Aruanne bilansseerus Kr. 3125,44.

Juhatuse aruandest, mida kandis ette V. Ploom, selgus, et ühing on pannud rõhku liikmete meelelahutustele ja kultuurilistele üritustele. On loodud rida uusi ringe, nagu bridži- ja tantsuringid, on teoksil ka kultuuriringi loomine, mida asub juhtima M. Terasmaa.

Kuna ühingule on palju järelepärimisi teh-

tud Töötulide Lahendamise Seaduse asjas, siis selgitas V. Ploom seaduse sisu. Aruandja märkis, et töötüli puhul tuleb streikijaid toetada kui töötatöölisi. A. Assor esitas küsimuse, kuidas siis saab toetada töötüli puhul mitteliikmeid.

Läbirääkimiste ajal palus ramatukoguhoidja Hermann peakoosolekult 50-kroonilise krediidi võimaldamist raamatute ostuks, kuna seni saadud raha on läbi. Siin tekivad vaelused, kus avaldatakse mitmesuguseid soovet ja lõpuks jäetakse küsimuse otsustamine juhatuset hoolde. Lõpuks soovitas Aisgal kõigile liikmeile kanda Eesti Trükitöölise Liidu rinnamärki.

Tartu ühingu üldkoosolek

peeti 3. detsembril. Koosolekut juhatas Ploom, protokollis Roorand. Kuna päevakorras ei olnud erilise tähtsusega küsimusi, siis oli osavõtt koosolekust vähene.

Tartu ühing andis laenu

Liidu juhatus pööras omal ajal Tartu ühingu poole laenu võimaldamiseks liidu puhkekodu ehitussummade tasumiseks. 3. detsembril peeti Tartu ühingu erakorraline üldkoosolek, millisel koosolekul otsustati liidule palutud laenu 1000 krooni suuruses võimaldada.

Viljandist

Elust-olust Viljandis

Viljandi Trükitöölise ühingu on liidu vähemaid, kuid seda kangemaid. Eriti rahalise külje poolest. Ühingul on ajajooksul kogunud kapitale, mis arvestades 14 liikmelise arvuga, on küllalt suur. Ühingul oli võimalus isegi liidule laenu lubada 500 krooni suuruses liidu puhkekodu ehitamise lõpuleviimiseks.

Palgaliikumisest Viljandis esialgu kuulda ei ole. Ei tohi aga öelda, et Viljandis oleksid trükitöölise palgad hiilgavad. Nii, näiteks, trükkijatel on palgaks 15 krooni 75 senti kuni 18 krooni nädalas. Isegi faktor ei saa rohkem, kui 18 krooni 75 senti nädalas. Kui aga sellegipoolest ei nõuta palka juure, siis süüdi on siin sootuks teised põhjused. Eriti see, et trükitöölise arv on väikene, veel väiksem on organiseeritud trükitöölise pere. Üks trükkikoda on täiesti organiseeritud, kuid teises trükkikojas asi millegipoolest ei nihku.

Organiseerimise kohta olgu öeldud, et siin on takistuseks mitte niipalju tööandjate vastuseis organiseeritud tööliste, kui tööliste

eneste loidus asja vastu. Olgu selle tõenduseks järgmised näited:

Mitteorganiseeritud trükikoda oli vanasti kellegi Nurmbergi käes. See mees oli vali ja ei sallinud ametiühingulist hõngu. Ajajooksul suutiski ta rookida sellise vaimu välja ja puhastada trükikoda mittemeeldivatest isikutest. Teised tehti taltsaks ja seega oli Nurmbergil rahu majas. Nüüd aga läks sama trükikoda teiste peremeeste kätte. Need olid palju inimlikumad. Nad seletasid, et neil ei ole tähtis, kas tööline on organiseeritud või mitte, peaasi kui ta korralikult tööd teeb. Seda seletust kasutasidki organiseeritud trükitöölised ja panid Nurmbergi trükikoja töölisele ette astuda ühingusse liikmeks. Sealset töölised saatsid kutsekirjad tagasi, kuigi ka nende meister käis ärijuhi juures nõu küsimas ja ärijuht kinnitas, et ta organiseerimiseks takistusi ei tee. Nagu sellest näeme, on selle trükikoja töölised ise süüdi enda organiseerimatuses. Organiseerimatu olek teeb aga suuri takistusi ka üldise Viljandi trükitöölise töö- ja palgatingimuste parandamiseks. Elukallidus on tõusnud, hea kül Tallinnaga võrreldes on korterite suhteline odavus. Ja seetõttu kulub Viljandi trükitöölisel vähem kulusid korterile ja ka mõnes muuski asjas on hinnad odavamad Tallinnast. Tööd on praegu küllaldaselt ja töötuid registreeritud ei ole

Ühingu sekretär Kiss lahkus Viljandist ja ühingul tuleb otsida uut sekretäri. Kissi lahkumine teeb väikese augu Viljandi organiseeritud trükitöölise perre, kuna ta oli tubliks sekretäriks ühingule. Sekretäri lahkumine sündis Tallinna tööle mineku tõttu.

Võrust

Ühingu peakoosolek

peeti 26. novembril s. a. Koosolek kutsuti kokku Võru Eesti Käsitöölise Abiandmise Seltsi saalis ja koos oli 25 liikmest 19. Koosolekut juhatas N. Ivask.

Päevakorras oli möödunud 12 kuu tegevuse ja kassaaruanne, laenu andmise küsimus liikmetele, 1937. aasta eelarve vastuvõtmine ja juhatuse ning revisjonikomisjoni liikmete valimine. Nagu kassaaruandest selgus, on ühing töötanud hea eduga. Kassa olukord on hea, mida lubas ka asjaolu, et aasta jooksul ei tulnud ühingul ühtegi liiget abistada töötaoleku puhul. Kõik laekunud summad on korralikult hoiul pangas ja pangasaldo näitab 580 krooni ühingu kasuks.

Koosolek otsustas 1937. aastal anda ras-

kustes viibivatele liikmetele laenu 5 protsendiga, kusjuures iga laen peab olema kindlustatud käemeestega.

Juhatusse valiti endine koosseis — F. Sibul, F. Markvart ja N. Ivask. Revisjonikomisjoni valiti A. Linter, R. Peterson ja Raid Vaidla.

Juhatus tegi koosolekule ettepaneku annetada liidu juhatusele puhkekodu täienduseks 50 krooni, millise summa eest liit ostaks seinakella puhkekodu ruumidesse. Koosolek võttis ettepaneku vastu. Läbirääkimiste all puudutati kultuurtoimkonna tööd ja otsustati see ellu kutsuda. Kultuurtoimkonna ülesandeks jääks omavaheliste koosviibimiste ja meelelahutuste korraldamine, samuti ka väljasõitude organiseerimine. Sellesse komisjoni valiti G. Ossip, V. Sibul, Anny Tamm ja Ireene Härm.

Nagu ülaltoodud aruandest näha, on väikene Võru ühing näidanud edukat tegevust ja muutunud liidu korralikumaks ühinguks, olgugi et ta on alles aasta vana. Au ja kiitus Võru kolleegidele vilka tegevuse eest!

E. T. Keskliidust

Keskliidu esimees lahkus

Teatavasti siseministri korraldusega nimetati Keskliidu esimeheks hra Kadak haridusministeeriumist. Kuna temal oli võimatu kauemat aega püsida nimetatud kohal, siis astus ta nii juhatusest kui ka esimehe kohalt tagasi.

Uueks esimeheks J. Voiman

Hiljuti täiendati Keskliidu juhatust kahe uue määratud juhatusliikmega — J. Voimani ja R. Jõuluga. Esimese kohta oli põhjendus see, et Keskliidus peab olema maatöölise esindaja, kuna J. Voimanil on Lõuna-Eestis talu. Keskliidu juhatuse viimasel koosolekul valis J. Voimani esimeheks lahkunud K. Kadaka asemele. Abisekretäriks valiti A. Kull.

Toetusi töölisühingutele

Keskliidu juhatuse määras Tartu nahatöölise ühingule 50 krooni ja Viljandi töölisühingule 100 krooni toetuseks.

Töölisvanemate koosolekut

peeti 2. detsembril s. a. Refereeris vanem töökaitse inspektor J. Põllupüü uue töölepingu seaduse üle.

„Ühiseluse“ tõsteti palku

„Ühiseluse“ töölised esitasid trükikojade juhatajatele märgukirja, millega palusid tõsta seniised palgad, põhjendades elukalliduse tõusuga. Töölised palusid palku tõsta vastavalt elukalliduse tõusule kuid ettevõtte leidis võimaliku olevat palku tõsta keskmiselt 5 protsendi võrra, kusjuures palgakõrgendamine ei ole ühtlane. Mõned said 4,5 ja enamgi protsenti juure. Näiteks neile, kes said seni 18 krooni nädalas, tõsteti palka 1,20 krooni võrra, samuti 19 krooni nädalas saajad said juure kr. 1,40, 23 kroonile lisati juure 2,20 ja 24 kroonile 1,40. Abitöölised sealjuures said 40—60 senti ümber nädalas juure, õpilased 30 senti. Seega palgade kõrgendamine sündis 30—250 senti piirides. See töötüli lahemes rahulikult teel, kuna töölised ei annud oma nõudmisele seaduslikku alust, millega oleks küsimus võinud minna töötülide lahendamise seaduse kompetentsi.

„Vaba Maa“ ei vasta

Kuigi „Vaba Maa“ trükikojade töölised esitasid ka ärijuhatajatele märgukirja paljude kõrgendamiseks, ei ole ärijuhatus veel midagi teinud paljade kõrgendamiseks. Töölised ootavad huviga, kas trükikojade juhatus tahab üldse vastata töölise ettepanekule, mis kandis täiesti apelleerivat laadi ja milles ei olnud töölised asunud mingisugusele seadustega kindlustatud nõudmise teele.

Ka „Päevaleht“ mõtleb...

„Päevaleht“ ärijuhatus ei saa veel kindlasti otsustada, kas panna palka juure või mitte ja seepärast püsib vastav soovivaalduus veel kalevi all. Iseendast sarnase suure asja üle mõtlemine, nagu mõnede sentide juure panek, ei peaks küll „Päevalehele“ palju raskusi valmistama, kuid töölised loodavad, et „Päevaleht“ oma mõtlemistulemuseks juba teeb kõik, et ka palgakõrgendus vääriline oleks mõtlemisele kulunud aega arvesse võttes.

Korstnapühkijate ametiühing

algatas töötüli, nõudes paljade kõrgendamist. Ettevõtjad olid sunnitud järele andma ja ilma töötülide lahendamise komisjoni kokkukutsumiseta leppisid pooled kokku.

Tallinna vorstitöölised

alustasid töötüli. Töötüli puhul tegi kokkulepe sobituskatseid tööinspektor Koppel. Sobituskatsel leppisid töölised ja tööandjad kokku, tehes mõningad parandused maksvates tariifi-

des ja töötingimustes. Seega töötüli lõppes rahulikult teel ilma töötülide lahendamise komisjoni minemata.

Narva rätsepatöölised

lõpetasid streigi, saavutades 10 protsendilise palgakõrgenduse. Töölise nõudmine oli 25, kuid tööandjate vastuseisu ja streigi pikalevenimise tõttu otsustasid võtta ettevõtjate poolt pakutud kõrgenduse, mis tegi välja 10 protsenti.

Pagaritöölised

esitasid Tallinna Toidu- ja Maitseainete töölise ametiühingu kaudu palgakõrgendamise nõudmise ettevõtjatele. Töösturite keskus lubas palka kõrgendada 25 protsenti, kuna üksikud ärid peavad sellel alal läbirääkimisi. Eelduste kohaselt tõstetakse palka ilma töötüli alustamata.

Sotsiaalkindlustus

Haiguskindlustuse seaduse

muutmist on alustanud kaubandus-tööstuskoda. Koja üksikud sektsioonid on asunud seisukohale, et eelnõus on vaja muudatusi. Soovitatakse kindlustussummade vähendamist, samuti kuuluvuses ja muus küsimuses.

* Tallinna ühise haigekassa juhatajate esindajad olid kutsutud sotsiaalministri jutule 11. novembril s. a. Minister tahtis tutvuneda ühise haigekassa juhatajate seisukohaga kavandatava haiguskindlustuse seaduse muutmise puhul ja kuna Tallinna haigekassa ei kuulu haigekassade liitu, siis ei saanud ta senini oma seisukohta avaldada. Juhatajate esindajatele anti üle ka vastava seaduseelnõu ära kirjalikult, nii et juhatus saab eelnõuga tutvuneda. Ühtlasi arutati ka haigekassa apteegi vabamüügi asju ja lõpuks tahtis minister seisukohta teada saada, kuis suhtub haigekassa juhatus apteegi juhataja Kaera küsimusse, kes kuulub praegu oma töö kõrval ka Eestimaa Töölisühingute Keskkomitee ajutisse juhatusse sekretärina.

* Sotsiaalminister kinnitas ametisse Tööliskojade poolt valitud juhatajate ja revisjonikomisjoni. Seega võib Tööliskojade juhatus oma tegevust alustada. Riigi poolt anti Tööliskojade käsutusse 7000 krooni, arvates 1. oktoobrist 1936 kuni 31. märtsini 1937. Tuleva aasta riigi eelarvesse kavandatakse sisse võtta summa 14.000 krooni suuruses. Koja väljaminekutega võrreldes, näib see summa väike olevat.

Keskliidu juhatuses on olnud jälle pere-
heitmist. Senine esimees K. Kadak lahkus ja
tema asemele tuli J. Voiman, talupidaja
Lõuna-Eestist. Nagu näeme, võtab ka Eesti
organiseeritud töölisliikumine kindlalt maa-
orientatsiooni, nagu see ka muudel aladel sün-
nib. Kuigi uus esimees J. Voiman ei ole veel
senini tööstustöölisele tuntud, kui ainuüksi
endise Riigikogu sotsialistliku partei frakt-
siooni liikmena, siiski tohib eeldada, et ta oma
ülesannet hästi tunneb. Loodetavasti suudab
ta ka selles vaimus ehitada üles kindla ja
tugeva maaorientatsiooniga ametiühingulise
liikumise. Elame — näeme.

*

Liidu sekretäriil oli võimalus elada kaasa
suursündmust. Liidu liikmete nimestikku kanti
sisse väljaantud liikmeraamat, mis kandis
numbrit: 1000. Sellise numbri all anti välja
liikmeraamat kellelegi Tartu naiskõitjale.

Muidugi ei ole liidul veel 1000 liiget. Kuid
kõik liidu all läbikäinud liikmed said liikme-
raamatu ja seepärast läheb number järjekor-
ras edasi. On aga palju neid, kes surnud,
kutsealalt lahkunud ja ka ühingutest eemale
tõmbunud. Nende nimel antud liikmeraamatu
number püsib siiski endiselt liidu kartoteegis
ja võimaldab ainult teateid ammutada nime-
tatud isiku kohta.

Kui liit jõuaks juba number 1700 juure,
siis ei oleks tal enam kedagi organiseerida.
Siis oleks kõik poliigraafia tööalal töötajad
ühingute liikmed.

Rahvusvahelised keskused

Kutsesekretariaat

pidas oma koosolekut 25. nov. 1936. a. Arutuel-
pidas olid järgmised küsimused:

Saksamaalt ja Austrialt olid saabunud
aruanded sealsete kolleegide olukorra kohta.
— Puudutati ka nende maade küsimust, kuhu
olid põgenenud fashistliku režiimi alla sattun-
ud maade trükitehased. — Arutati ka Eesti
olukorda, kuna Eestis on vabaametiühingu-
line juhatus asendatud ümber nimetatud juha-
tusega. — Lükati tagasi mõned toetust taht-
jate palved, kuna sellised toetused maksetakse

vastavatest fondidest. — Tutvuneti aruandega
Jugoslaaviast, kus võib märgata suurenenud
organiseeritud tööliste võimu trükitehased
alal. — Võeti teadmiseks Rumeenia Trükiteh-
aste Liidu 6. kongressi protokoll. — Komis-
jon arutas veel Genfis peetava 40-tunnilise
töönädala sisseseadmise komitee koosoleku
päevakorda, kusjuures astutakse vajalikud
sammud.

Sekretariaadi teated

* Luxemburgi kongressi protokoll on ilmu-
nud saksa keeles ja saadetud liitudele kätte.

* Šveitsi frangi langemise tõttu on madala-
valuutaga maadel kergemaks osutunud liikme-
maksude tasumine.

* Tehnilise kolmegrupi konverents peeti
29. novembril 1936. a. Genfis. Sel konverent-
sil arutati 40-tunnilise töönädala sissesead-
mise küsimust trükitehastes.

Rahvusvahelise ametiühingute liidu

ja kutsesekretariaatide esindajate ühine koos-
olek Pariisis 28. sept. 1936. a. võttis vastu
otsuse, millega alustati aktsiooni võitlevate
Hispaania ametiühinglaste toetamiseks.

26. okt. peeti Pariisis Ametiühingute Liidu
laiendatud juhatus koosolekut. Sel koosole-
kul, mida juhatas inglase Citrine, võeti vastu
otsus mittevaheselemise pakti ebaõnnestumise
kohta. See pakt takistab praegust His-
paania seaduslikku valitsust nõuda toetust
teistelt riikidelt relvade ja varustuse näol.
Mässulised kindralid saavad aga seda küll ja
küll.

Veidi huumorit

Et ka hispaanlastel on huumorimeelt, ju-
tustab järgmine anekdoot:

Vastukaaluks punaste kallaletungidele aja-
kirjanduses, nagu ei seisaks kindral Franco
taga kuigi palju rahvast, avaldas kindral
järgmise üleskutse:

— Seltsimehed! Meie marsime saksa ka-
huritega Berliini kiiduavalduste saatel, meil
on itaalia lennukid, riffkabiilid ja võoraste
legionäärid. Portugaalia raadio hoolitseb meie
informatsiooni eest ja mina esindan tööta-
vat Hispaaniat.

Saksa rahvas on leidlik, eriti aegadel, kus
on põhjust millegi üle vihastada. Nii kõlab
viimane schlaager järgmiselt:

Der Führer ohne Frau,
Der Bauer ohne Sau,
Der Fleischer ohne Fleisch,
das ist das Hitlerreich!

Uued tööjõud tööliskojas

Tööliskoja juhatus kinnitas ametisse tööliskoja sekretäriks vannutatud advokaadi abi Ilmar Rebase, majandusnõunikuks kinnitati majandusteadlane Anatol Renning. Pealennende palgati ka masinakirjutaja.

Tööliskoja asukohaks

võeti Toompuiesteel nr. 17 asuv korter. Ruumid on avarad, sisaldades rida tube, suurema saali koosolekute jaoks ja kõrvalruumid. Kuna Tööliskoda kõiki ruume ei kasuta, siis osa ruume üüritakse teistele organisatsioonidele.

Untest seaduseelnõudest

on tööliskojale seisukoha võtmiseks saadetud haiguskindlustuse ja töötülide lahendamise seadused.

Laialdasem kontakt ametiühingutega

Kontakti loomiseks ametiühingutega ja viimaste seisukohtade saamiseks on koja poolt saadetud ja saadetakse ka edaspidi kõik eelnõud ametiühingutele seisukohtade võtmiseks. Koja juhatus koondab need seisukohad ühte ning sellega loodakse tihe kontakt ametiühingutega ühiste arvamiste väljendamiseks.

Haigekassade liit

kolis senisest asukohast Laial tänaval koja ruumidesse. Kuna koda võtab enda alla suure korteri ja kõiki tube ei saa tarvitada, siis haigekassade liit oli nõustunud ühe toa endale võtma, mille eest maksab kuus üüri 30 krooni.

Tööliskoja teine koosolek

Tööliskoda pidas oma töökoosolekut 29. novembril koja ruumides. Päevakorras oli hulk küsimusi, mistõttu koosolek kestis kella 10 hommikust kuni kella 4-ni õhtul.

Juhatus kandis ette aruande seni tehtud sammudest. Selle üle sõna palju ei võetud, küll aga avaldati seisukohti vahepeal esitatud seaduste kohta. Vastavalt sellele on koja juhatusel võimalik avaldada ka seisukohad töötülide lahendamise ja haiguskindlustuse seaduste kohta.

Võeti vastu juhatuse poolt esitatud eelarve kava.

Samuti täiendati juhatuse poolt esitatud tegevuskava, mis töötab õige laiaulatuslikuks kujuneda. On päris raske otsustada, kas juhatus saabki kõike neid küsimusi läbi võtta, olles sunnitud töötama väheste tööjõududega.

Mis puutub koja kodukorrasse, siis otsus-

tati seda arutada järgmisel koosolekul, kuna ei suudetud veel süveneda kodukorra üksikutesse osadesse.

Tekkinud küsimuste all võeti elavalt sõna kogukonnamaksu kohta ja leiti see praegusel kujul vastuvõtmata olevat. Koja juhatus kohustati astuma samme kogukonna maksu muutmise suunas.

Uus koja täiskogu koosolek peeti 13. detsembril.

Uus ühingute seaduse muutmine

Hiljuti anti riigivanema dekreediga välja seadus (11.nov.), millega muudetakse ühingute ja nende liitude seadust. Selle muudatuse alusel on siseministril õigus likvideerimisele määratud ühingute järeljääv vara otsustada üle anda enda äranägemisel asutustele ja isikutele. Seni oli ühingute peakoosolekutel see õigus, et nemad võisid oma järeljääva varaga teha mis tahtsid, vastavalt põhikirjas ettenähtud normile.

Näiteks on trükitööliste ühingute põhikirjades ettenähtud nõue, et likvideerimise puhul läheb varandus samasihilisele organisatsioonile. Seaduse muudatuse kohaselt teeb sellekohase otsuse siseminister, kui ülejääv summa on alla 1000 krooni. Kui aga see summa ulatub üle 1000 krooni, siis otsustab küsimuse vabariigi valitsus.

Tallinna—Tartu ühingute malevõistlus

Meile kirjutatakse:

— Tallinna kui ka Tartu ühingutes tegutsevad praegu malingid. Mõlemil pool on häid maletajaid. Igal alal toimuvad võistlused, kas ei oleks aeg korraldada võistlust Tallinna ja Tartu ühingute vahel males. Ülepääsmata takistus sel algatusel ei peaks olema, küll aga ergutaks see liikmeid ja ärataks ka huvi. Kas võistlused korraldada Tartus või Tallinnas, selle kohta saaks ühingute malingid kokkuleppele, kuna võistluspäevaks võiks võtta pühapäev. See hoiaks tööpäeva kaotamiseks eest, kusjuures kulud oleks ainuüksi sõiduraha näol. Võib olla, saaks sõidukuludest selkombel üle, et võistluste korraldamiseks tehtaks väikene korjandus liikmete seas, samuti võivad ka ühingud omaltpoolt veidi kaasa aidata ja võistlejad kannaksid ka osa kulusid. Käesolev kiri oleks ettepanekuks, mida võiksid kohapealsed tegelejad arutusele võtta. Kui see kavatsus oleks teostatud, siis oleksime üritanud uuesti ühe edusammu ühingute vahelises läbikäimises.

Mis arvate, kollleegid?

Tehnilised uudised

Tuši valmistamine

Varemail aegadel tarvitati palju prantsuse tušši. Nii paljudki litograafid mäletavad aegu, kus prantsuse litograafiatsuši peeti asendamatuks.

Selline prantsuse tuši eelistamine oli tingitud tõsiasiast, et prantsuse litograafiakunst kauemat aega oli tooniandev graafilises kunstis. Tuntud litograafid panid eriti rõhku sellele, et nende tuš oleks toodeldud eriretsepti alusel. Ained, millest tušši valmistati, on kindlasti määratavad. Need on talk, seep, vaha, vaik ja tahm, mis võetakse mitmesuguses variatsioonis ja kogus. Talk ja osalt ka seep annavad vajaliku rasvuse. Seebil on ka tähtis omadus vee kõrvaldamiseks. Seetõttu on vajalik, et seep oleks segatud õiges vahekorras. Kui seda on vähe, siis on võimalik tuši halb kattus, mis võimaldab laikude, joonte jne. esiletulekut söövitamisel.

Tušile, samuti ka kriidile, vajaliku püsivuse andmiseks on suure väärtusega vaha ja vaik, kuna nõgi on värviandjaks, mis keemiliselt püsiks indiferentne. Kui nõge on vähe, siis joonestus ei ole küllalt selge. Suurimal hulgal takistab ta rasva mõju ja seega ka joonestuse kivvi tungimist.

Vanameister Senefelder oli enda tuši seganud seitsmeliigiliseks. Seguks tarvitas ta vaha, talki, šellakit, mastikat, lambinõge ja veneetsia tämpentiini. Arvurikastest litograafiatsuidest, mida toodeldakse tänapäeval Prantsusmaal ja Saksamaal, võiks tarvitada edukalt Lemerrier-tušši. See tuš koosneb: 6½ osa šellakit, 2 osa kollast vaha, 1½ osa hammellaki, 1½ osa lambi nõge.

Sellise tuši valminemine sünnib järgmiselt: vaha ja talk sulatatakse sellekohastes kõrgetes nõudes, millesse pannakse sulamise järele seepi väikestes tükkides. Kui see töö on tehtud, siis lisatakse järk-järgult šellakit juurde. Seda segu keedetakse niikaua, kuni tõusevad tihedad aurud, mis süütuvad leegiks. Üheminutilise põlemise järele kustutatakse leek, misjärele nõu kindlalt suletakse ja

lastakse segu jahtuda. Seejärele lisatakse juurde eriliste abinõude varal nõge. Segu keedetakse veelgi veerand tundi, siis jahenemisel valatakse teatud pikergustesse vormidesse, mis seebiga sissehõõrutud. Tihti on seebis ja talkumis leiduv vesi põhjuseks tuši halbtuses. Ei ole tuš veel hea, siis peab teda uuesti sulatatama ja seebi lisamisega parandatama. Kerge või kleepiv tuš peab veel kord põletatama. Vähe või üldse kaltsineerimata nõgi võib ka halva tuši põhjuseks olla.

Nagu juba eespool märkisime, on tuši valmistusel hulk eriretsepte. Tuš, mis võimaldab peent joont, hästi sulest jookseb, aga mitte kõva ei ole, ja evib kõik vajalikud headused, koostatakse järgmiselt: 10 osa hammellaki, 10 osa jungfervaha, 16 osa valget seepi, 14 osa šellakit ja 6 osa kaltsineeritud nõge.

Litograaf Desmadrill'i retsept on järgmine: 40 osa vaha, 10 osa mastikat, 28 osa šellakit, 22 osa marseille'i seepi ja 9 osa nõge. Esiteks keedetakse vaha, kuni tõusnud aurud hakkavad põlema. Selle järele lisatakse järkjärgult seepi, mastikat ja šellakit väikestes annustes. Lõpuks lisatakse juurde nõge. Selline tuš on küll kõva, aga joonestustes selge ja puhas.

Head tuši retsepti soovitab Georg Fritz, kes võtab ühesugustes osades talki, seepi, šellakit ja head lambinõge (viimast ¼ suuruses). Šellakita on selline tuš hea pintsliga töötamisel.

* Masinate arv Saksa trükitööstuses järjest väheneb. Nii oli 1935. a. masinate arvu vähenemine järgmine:

Rotatsioonid	139
Sügavtrükimasinad	9
Kivitrukimasinad	37
Ladumismasinad	28

Kuigi rahvussotsialistlikel lehtedel on täielik monopol, ei suuda nemad tõsta lugejate arvu ega laiendada trükitööstust. Sama maksab ka kirjanduse kohta. Inimesed ei tarvita enam niipalju trükitöoteid ja see mõjub ka kogu trükitööstusele.

VÄLISMAINE ringvaade

Saksamaalt

* Trükitööstuse tagasiminekuaga väheneb tööliste arv. Kõige paremini näeme seda palgade võrdlusel. 1930. a. makseti palgakadeks 1320 miljonit marka, 1935. a. — 574 milj. marka ja praegu umbes 380 milj. marka. Summa vähenemist tingib, muidugi, ka palgade langus.

* Kibe nali juhtus trükiveega. „Saarbrücker Zeitungis“ ilmus artikkel, kus oli toodud sõnum Hispaaniast. Käsikirjas pidi olema „kommunistlikud röövbanded“, laduja oli teinud „fashistlikud röövbanded“. Areteeriti 12 inimest — käsi- ja masinaladuja, rotatsioo-nimeister, keegi sõitja, uksehoidja, faktor jne.

Kui see mitte eksitus olnud, siis tõendab viga tasalülitatud Saksamaa trükistöölise vastupanust natsidele.

Austriast

* 1. oktoobrist liideti trüki- ja paberitöö-lised ühte organisatsiooni.

* Hiljuti tõsteti kõikide toetuste summasid. Nende toetuste suurendamine sünnib liikmemaksude kõrgendamise kaudu.

Rootsist

* Rootsi ametiühingute liit on alustanud juba pikemat aega tagasi toetusaktiooni võitlevatele Hispaania ametiühinglastele. Teatavasti toetavad Hispaania ametiühingud seaduslikku Hispaania valitsust. Korjatud ja ärasaadetud on juba 145.000 Rootsi krooni (Rootsi kroon võrdub 95 Eesti sendile). Korjandus kestab kogu aeg edasi. Korjandus-summadest toetatakse raskustesse sattunud võitlejaid toiduainetega ja riietusega.

* Rootsi Trükistöölise Liit on alustanud kampaniat esperanto keele propageerimiseks trükistööliskonnas. Liidu ajakirjas „Typograph-Tindningen“ on avatud isegi teatud lehekülj, kus järjekindlalt antakse õpetust esperanto keele õppimiseks neile, kes ei saa sellekohastest kursustest osa võtta. Nagu näha, hakavad Rootsi trükistöölised tegelikult teostama Luksemburgi trükistöölise kongressi otsust.

Soomest

* Trükistöölise liitu kuulub praegu 4006 liiget. Liidu juures töötab tööbors ja stipendiumikassa. Viimase kaudu antakse neile liikmetele abi, kes saadetakse osa võtma suve- ja õppekursustele. Kuna kollektiivleping on sõlmitud kuni 1939. aastani, siis ei ole praegu ette näha suuremaid töötülisid.

Belgiast

* Alostis puhkes streik, kuna tööandja ei tahtnud tunnustada kollektiivlepingu tingimusi. Mõne tunni pärast oli ta sunnitud töölistele järele andma.

* Flandrias ja paaris Walloonia linnakeses ei ole veel jõutud tööandjatega kokkuleppele ja läbirääkimised kollektiivlepingu sõlmimise üle kestavad. Brüsselis on pooled ajalehed võtnud vastu trükistöölise nõudmised, kuna ülejäänutega loodetakse kokkuleppele jõuda.

Tschehhoslovakkia

* Abitöölise liidu sekretär Anna Wotava lahkus elavate hulgast 1. oktoobril 1936. Kadunu töötas energiliselt organiseerimise töös ja saavutas üldist tunnustust oma kaasvõitlejailt kui ka rahvusvahelises ulatuses. Tschehhoslovakkia trükistööliskond kaotas temaga ühe parema tegelase ja rahvusvaheline trükistöölise liikumine tubli kaastöölise.

Prantsusmaalt

* Kahe trükistöölise keskuse ühinemise tagajärjel on ühine keskus tugevalt juure võitnud uusi liikmeid. Nii on juure tulnud peale vanade organisatsioonide liikmete veel 5000 seni organiseerimata töölise.

* Palgakõrgendust saadi 5—15%. Suurema tähtsusega on aga üldkollektiivleping, milles on hulga paremusi seniste tingimustega võrreldes.

* Streikides on seisnud 8—10.000 trükistöölise, millised tekkisid käesoleva aasta alul.

* Liidu rahaline olukord on näidanud paranemist. Nii lõppes aruandeaasta umbes 120.000-frangilise ülejäägiga. Suuremad ku-

lud olid: töötute toetus — 840.000 franki, haigustoetus — 720.000 fr., vanade ja invaliidide toetamine — 680.000 fr., streigitõetused — 562.000 franki.

* Liidul oli 1935. a. lõpul 21.709 liiget, 1936. a. märtsis 26.901, kuna suvel toimunud suure sotsiaalse murrangu tagajärjel loetakse liikmeks umbes 45.000 liiget!

Norrast

* Norra trükitehnikute liidu tegelane F. P. Schulze suri 29. sept. s. a. Kadunu oli hästi tuntud kujuks nii kodumaal kui ka rahvusvahelises trükitehnikute liikumises. Au tema mälestusele!

Hispaaniast

* Hispaania vabaametiühingute liit kuulutas välja liikmete mobilisatsiooni, kuna mässajate jõugud olid Madridile ähvardavateks muutunud. Sel puhul korraldatud tööliste koosolekud otsustasid mobilisatsiooni käsku täita ja otsuseks tehti, et mehed 18—35 aastani peavad astuma valitsusvägedesse. Kes ei alistanud sellele otsusele, neid eemaldati ametiühingutest. Kuna valitsus oli taganenud Valenciasse, siis läks juhtiv osa Madridi kaitsemisel ametiühingute kätte, kes panid ka oma korra maksma. Kaitse huvides on võimalik tööd teha ka üle 8 tunni, kusjuures see sünnib ületundide tasuta. Valitsuse korralduse kohaselt ilmuvad ka pühapäevadel ajalehed. Madridi kaitse kõvendamiseks ei ole mitte ükski ametiühingulised ja demokraatlikud organisatsioonid kaasa aidanud, vaid tänuväärne osa on selle loomises ka naistel. Naised korraldasid sajatuhandelise rongikäigu Madridis ja seadsid lipukirjaks: Kõik Madridi kaitsele! Mehed rindele, naised töösse! Parem olla kangete lesed, kui memmede naised!

Rasked ajad on veel ees. Fašistid mõistavad, et vastupanu jõuks on tööliskond. Seepärast lasevad nad ka oma lennukitelt pommitada Madridi töölislinnaosa, kusjuures tapetakse hulga naisi ja lapsi. Sealjuures nimetavad mässajad end vabastajateks, kes soovivad vabadust mustade võrrelegionääride abil.

Vabadus on kallis sõna — seda hindavad hispaania ametiühinglased ja selle kaitseks võitlevad nad mässajate „surve-vabaduse“ vastu.

P.-A. Ühendriikidest

* Hiljuti peetud valimistel valiti president Roosevelt uuesti tagasi. See ei tähenda üksi tema ja demokraatliku partei võitu, vaid seega

andis rahvas presidendile usalduse võidelda uue majandussüsteemi loomiseks. Teatavasti sünnib see eraettevõtlikkuse piiramise ja riigi osatähtsuse tõstmise näol, mida toetavad ka ametiühingud.

* 12.—19. septembrini Colorado Springis peetud trükitehnikute kongress (International Typographical Union) oli vastu võtnud otsuse, millega ta kindlustas president Rooseveltile oma poolehoidu. Kongressil olid esitatud 900 osakonda umbes 80.000 liikmega. Omapäraseks ja ameeriklaste traditsioonide iseloomustuseks võiks pidada nähet, et kongress avati jumalateenistusega. Kongressil viibis P.-A. ametiühingute liidu president Green.

Otsustest olid tähtsaimateks liikmemaksu tõstmine, puhkekodu asutamine ja otsus matriitside ja plattede keeluseaduse maksmapanemise nõudmiseks.

Spordi osa

„Ilutrükk“ — Tartu trükitehnikute käsipallimeister

Tartu Trükitehnikute Ühingu spordiring korraldas 7. nov. Laia tänava võimlas Tartu trükitehnikute käsipalli meistervõistlused.

Osa võtsid Tartu kolme suurema trükikoja meeskonnad.

Suure ülekaaluga tuli meistriks „Ilutrüki“ käsipallimeeskond koosseisus: Rae, Tassa, Grassmann, Erik, Saag ja Stau.

Loosi järgi kohtuvad võrkpallis esimesena „Mathieseni“ ja „Ilutrüki“ meeskonnad. Ülekaalukalt võidab „Ilutrükk“ 15:5 ja 15:7. Teisena kohtuvad eelmise mängu võitja ja „Postimees“, ka siin tuleb „Ilutrükk“ kerge vaevaga võitjaks 15:4 ja 15:6. Kolmandana lähevad kokku kaotajad, kus suure vaevaga võidab „Postimees“ „Mathieseni“ 2:1.

Paremad mehed olid Rae, Grassmann, Raudsepp ja Vedler.

Peale võrkpalli algas korvpalli võistlus „Ilutrüki“ ja „Postimehe“ vahel. „Ilutrükk“ on tervikuna hea ja võidab kogu mängu väga suurelt 69:15.

Peale võistlusi andis E. Roorand graafikatöösturite nimel võitjale meeskonnale üle väärtusliku rändauhinna (suur käsipallimängija kuju) ja Spordiringi poolt tordi.

* Seni oli maksev kord, et tööandja võib tööliselega teenistuslepingut lõpetada, kui tööline ei ole haiguse tõttu võimeline tööle tulema kahe nädala möödumisel. 1. jaanuarist on seda nõuet pikendatud 4 nädala peale.

KIRJUT maailmaest

Hispaania ametiühinglasi toetatakse

Rahvusvaheline ametiühingute liit asukohaga Pariisis on alganud laiaulatuslikku aktsiooni Hispaania võitlevate ametiühinglaste toetamiseks. Selleks on pööratud suuremate maade ametiühingute liitude poole ettepanekuga alustada korjandussummade vastuvõtmist.

Seni on suudetud korjata summe järgmistest maadest: Põhja-Ameerika Ühendriigid — 27.795 dollarit, Soomest — 10.000 marka, Prantsusmaalt — 3.349.822 franki, Inglismaalt — 7.482 naelsterlingit, Luksemburgist — 6.000 franki, Hollandist — 316.950 guldenit, Norrast — 17.440 krooni, Palestiinast — 200 naela, Rootsist — 47.000 krooni. Peale nende on annetanud veel Poola, Tšehhoslovakkia ja muud maad. Juba praegu korjatud summad ulatuvad Eesti rahas üle 38 miljardi eesti senti, seega 4 korda suurem, kui kogu meie riigi eelarve aastas.

Korjandus kestab ja lisa tuleb järjest juure. Sellest nähtub, et muude maade tööliskonna sümpaatia on täielikult seadusliku valitsuse poolt, vastupidi Itaaliale ja Saksamaale, kus mässuliste toetamine sünnib riigi summade arvel.

Ka töösturid ei lepi töötulide lahendamise seadusega

12. novembri „Päevalehes“ ilmus kellegi kaubandus-tööstushoja ringidele lähedal seisva isiku sulest artikkel, milles arvustatakse praegust töötulide lahendamise korda. Juba eelmistes artiklites juhtisime tähelepanu sellele, et töötulide lahendamise seadus peaks laiendatama, võimaldades tööliste esindused ametiühingute näol tööliste eest seista, samuti sundotsuste kahjulikkust ja praegu võimalikke väärnähteid lepitusprotseduuri tegemisel.

Töösturkonna sulamees viitab neile põhjustele, mida töösturid tahaksid muuta, kirjutades muuseas järgmist:

Võidakse ju lock-outi ja streike kui seesuguseid üldse eitada, kuid on iseasi, kas nende sotsiaalelu kindlakskujunenud vormide hülgamine on otstarbekas, enne kui ei suudeta parematega asendada.

Ei peaks ka kuidagi põhjendatud olema teha takistusi töösturkonnale volitatute kaudu töötulide lahendamiseks esineda, kuna see õigus on antud töölistele (see õigus on ainult käitistes, kus alla 25 töölise. Toim. märkus).

Nii näeme, et ka töösturkond ei ole rahul praegu maksva töötulide lahendamise seadusega, nõudes selle elule kohandamist, kus mõlemile poolele jääks õigus ise omi asju korraldada ja riik esineks ainult vaheltsobitajana, mitte sundotsuse tegijana.

* Igal töölisel on õigus nõuda käitise juhatusele tunnistust, millele on märgitud töö iseloom ja töötatud aeg. Muid märkusi tunnistusele teha ei tohi. Seega ei saa tööandja tunnistusele kirjutada oma arvamisi tööliste ülespidamise kohta, mis kaitseb töölist igasuguse tagakiusamise eest uuel töökohal.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6-2.

Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmisse numbris 6. jaanuar

„TRÜKITEHNIKA“ Nr. 4

ilmus, ja on saada ühingute ja liidu juures.

Üksiknumbri hind 50 senti.

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.

21. detsembril 1936.

R. Tohver & Ko. Trükitöökoda, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.